

KENNIS

Lichaam & Geest: Misselijk
in de auto of op de boot >

Spiritueel: Vergoding
van den voetbal >

Sinds 1 juli is ziekenhuisgeneeskunde een erkend specialisme. De ziekenhuisarts moet zorgen voor coördinatie van alle betrokken specialismen

Regisseur aan het ziekbed

GEZONDHEIDSZORG / Steeds meer patiënten worden behandeld door een uitgebreid team van specialisten. De nieuwe ziekenhuisarts gaat overzicht houden.

- Het aantal patiënten met veel gezondheidsproblemen groeit
- Meerdere artsen houden zich met deze patiënten bezig
- Onderling overleg en contact met patiënt is niet optimaal

José van der Sman

Mevrouw A. (79) wordt verward naar de afdeling spoedeisende hulp van het regionale ziekenhuis gebracht. Ze blijkt een ernstige blaasontsteking te hebben, maar daarnaast ook een fors aantal andere lichamelijke pro-

blemen die verband houden met haar diabetes type 2. Met grote ijver gaan diverse specialisten aan de slag om haar weer op te lappen. De internist buigt zich over haar blaasontsteking en onregelde bloedsuikers, de nefroloog zorgt voor haar zwakke nieren, de cardioloog bekommert zich om haar slecht functionerende hart. Als tijdens alle onderzoeken die ze moet ondergaan borstkanker wordt geconstateerd, raken ook de chirurg en anesthesioloog bij haar behandeling betrokken.

Die behandeling is inmiddels zo complex geworden dat de net afgestudeerde zaalarts geen greep meer heeft op de zaak. Ook me-

vrouw A. zelf is het spoor bijster. Haar kinderen proberen te beoordelen welke onderzoeken en therapieën nog wenselijk en noodzakelijk zijn. Maar de diverse specialisten krijgen ze niet te zien of te spreken. Na drie weken is de maat vol. Een van de dochters bijt de zaalarts toe: 'Wie heeft hier eigenlijk de regie?'

Deze casus is beslist geen uitzondering, beaamt internist Patrick Netten (57) in zijn werkkamer in het prachtige nieuwe Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch. 'Er is de afgelopen jaren in de ziekenhuiszorg een gebrek aan regie ontstaan in de behandeling van patiënten met meerdere gezond-

heidsproblemen,' stelt hij onomwonden. Dat heeft volgens hem te maken met twee trends: er liggen steeds meer van dergelijke patiënten in het ziekenhuis, en de manier waarop specialisten werken, is veranderd.

Vanwege de vergrijzing neemt het aantal mensen toe met complexe chronische aandoeningen (vaak in combinatie), zoals diabetes type 2 en hart-, vaat- en longziekten. Bovendien worden vrijwel uitsluitend nog ernstig zieke mensen voor langere tijd in het ziekenhuis opgenomen. Het beleid is om mensen zoveel mogelijk poliklinisch te behandelen.

Tegelijkertijd is er sprake van

een andere trend: de opkomst van de superspecialist. Werd vroeger een patiënt met meerdere gezondheidsproblemen in het ziekenhuis nog behandeld door één of twee specialisten, tegenwoordig houden zich wel drie, vier of meer artsen met hem of haar bezig. Die hebben onderling weinig contact. Kortom: er is gebrek aan regie. 'Dit probleem werd al jaren geleden onderkend en aangekaart door de medisch specialisten en andere betrokkenen. Het was dus hoog tijd voor een oplossing,' vertelt Netten.

Die oplossing komt er in de persoon van de ziekenhuisarts, een nieuwe, meer algemeen opgeleide dokter die een coördinerende rol gaat vervullen tussen alle betrokkenen: de behandelende specialisten, de patiënt in kwestie, de familie. Hij of zij wordt de regisseur. Hij overlegt met verstand van zaken met de verschillende specialisten en met de andere zorgprofessionals over de behandeling van zijn patiënt en entameert zodanig onderling overleg. Hij wordt de welingelichte vaste dokter die dagelijks aan het bed van de patiënt komt om de behandeling te bespreken en de vragen te beantwoorden.

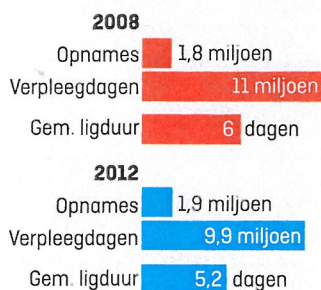
De functie is acht jaar geleden

IN AMERIKA ZIJN ER AL JAREN HOSPITALISTEN

In de Verenigde Staten was er al eerder het besef van de noodzaak om in het ziekenhuis speciale artsen aan te stellen die de kloof dichtten tussen het behandelteam van medi-

Miljoenen patiënten

Korter in het ziekenhuis

ELSEVIER

al in de Verenigde Staten ingevoerd, met groot succes. Inmiddels werken daar zestigduizend *hospitalists*. In Nederland is de opleiding tot ziekenhuisarts de afgelopen vier jaar in vier ziekenhuizen ontwikkeld, onder andere door internist Netten. Met succes: het College Geneeskundige Specialismen (CGS) heeft onlangs besloten om de ziekenhuis-

sche (super)specialisten en patiënten met meerdere gezondheidsproblemen. Ze ontwikkelden al aan het eind van de vorige eeuw het nieuwe vakgebied van de *hospitalist*, een benaming die voor het eerst werd gebruikt in 1996 in een artikel in het Amerikaanse medische vakblad *New England Journal of Medicine*. Net als in Nederland ligt in de Verenigde Staten, en inmiddels ook Canada en het Verenigd Koninkrijk, de focus van de *hospitalist* niet op een orgaan (zoals de cardioloog), een ziekte (oncoloog) of de leeftijd van de patiënt (kinderarts), maar op de algehele zorg voor de patiënt. Uit onderzoek blijkt dat *hospitalisten* een goede invloed hebben op de kwaliteit van de ziekenhuiszorg.

geneeskunde per 1 juli van dit jaar officieel te erkennen als nieuw vakgebied in de geneeskunde. Daarmee is de weg vrij om uiteindelijk dit nare probleem in de ziekenhuiszorg op te lossen. Inmiddels worden in vier ziekenhuizen in Den Bosch, Amsterdam, Groningen en Eindhoven al 32 jonge jonge artsen opgeleid tot ziekenhuisarts. Onder hen Kevin van

Ijzendoorn (26). 'Ik heb hiervoor gekozen omdat ik geen specialist wil worden, maar als arts breed, generalistisch wil blijven werken. Maar dan wel in het ziekenhuis en niet als huisarts,' zo verklaart hij zijn keuze om de nieuwe driejarige opleiding te gaan doen.

Van Ijzendoorn is niet bang voor zijn positie in het grote geheel. 'Ik denk dat de ziekenhuisarts een belangrijke rol kan gaan spelen. Tijdens mijn co-schappen heb ik wel gemerkt hoe vervelend het gebrek aan regie kan zijn. Niet alleen voor de patiënt, maar ook voor de betrokken specialisten. Ze zullen, als ze slim zijn, me echt wel serieus gaan nemen.'

Ook zijn opleider ziet een mooie toekomst weggelegd voor de ziekenhuisarts. 'Ik verwacht dat veel ziekenhuizen de komende jaren een ziekenhuisarts willen binnenhalen,' zegt Netten. Hij benadrukt dat de ziekenhuisarts ook wordt opgeleid om te gaan waken over de kwaliteit en patiëntveiligheid in het ziekenhuis en om een belangrijke rol te gaan spelen in het veranderen van procedures en organisaties om die kwaliteit te verbeteren. Waarmee dat ook meteen beter is geregeld. **E**

DE WEEK / WETENSCHAPPELIJK NIEUWS SAMENGEVAT

GEZICHTEN De grote verschillen tussen gezichten bij mensen zijn ontstaan om **inteeft** te voorkomen. Dat suggereert een studie van Amerikaanse en Engelse onderzoekers bij bepaalde Afrikaanse apen, die in *Nature Communications* is gepubliceerd.

MUZIEK Chimpansees houden niet zo van muziek, maar als het dan toch moet, prefereren ze Afrikaanse boven westerse en Japanse **ritmes**. Dat blijkt uit een studie die de Nederlands-Amerikaanse primatoloog Frans de Waal en collega's publiceren in *Journal of Experimental Psychology*.

SLAPEN Mensen die slecht slapen, krijgen op latere leeftijd eerder last van ge-

heugenproblemen. Een onderzoek bij bijna negenduizend Engelsen wees dit uit, zo blijkt uit een artikel in *PLoS One*. Het geheugenverlies geldt overigens zowel voor mensen die minder dan zes uur als voor mensen die meer dan acht uur per dag slapen.

HAMSTRING Verrijkt bloed (PRP, plaatjesrijk plasma) helpt niet tegen een hamstringblessure. Dat wijst een studie uit van het Erasmus MC, het UMC Utrecht, het Medisch Centrum Haaglanden en de KNVB. De injecties, zo blijkt uit een dubbelblind, gerandomiseerd onderzoek (gepubliceerd in *New England Journal of Medicine*) bij tachtig patiënten, werken niet beter

dan een placebo (een injectie met fysiologisch zout). **Verrijkt bloed** wordt alom gebruikt in de professionele sportgeneeskunde en stond tot 2011 zelfs op de dopinglijst.

WHISKY Bijproducten uit de whiskydestillatie kunnen als **biobrandstof** worden ingezet. Het Schotse bedrijf Celtic Renewables

Uit bijproduct van whisky is biobrandstof te winnen

gaat samen met het Belgische Bio Base Europe Pilot Plant in Gent proberen om op basis van butanol (en met 1,5 miljoen euro Europese subsidie) een biobrandstof te maken. Bij het destillatieproces ontstaan naast gewone alcohol (ethanol, met twee koolstofatomen) ook hogere en giftige alcoholen zoals butanol (met vier koolstofatomen).

LUCHTVERVUILING De luchtvervuiling in Amerikaanse steden is de afgelopen tien jaar opvallend afgenomen. Dat blijkt uit **satellietfoto's** van de Amerikaanse ruimtevaartorganisatie NASA. Met behulp van de Aura-satelliet wisten de NASA-onderzoekers aan te tonen dat vooral de concentratie

aan stikstofoxide in Amerikaanse steden is gedaald.

BIJEN De sterfte onder bijenvolken in de afgelopen jaren heeft vermoedelijk te maken met de **Varroa-mijt**, zo schrijven onderzoekers in *PLoS Pathogens*. De aantasting loopt via het DWV-virus (*deformed wing virus*, dat de vleugels vervormt). Dit virus zit in bijenkorven, maar veroorzaakt daar geen ziekten. Zodra de mijt zijn opwachting maakt in de korf, wordt het virus echter agressief. Deze verklaring is in tegenspraak met het veelgehoorde vermoeden dat de bijensterfte door bepaalde insecticiden zou ontstaan.

Simon Rozendaal